
Research Article

**THE IMPORTANCE OF ARTISTIC LITERATURE IN THE MILITARY-PATRIOTIC EDUCATION
OF YOUTH**

I.R. Xoliqov¹

¹Teacher, combined arms preparatory cycle, military faculty, Bukhara state University,
Uzbekistan.

DOI: http://doi.org/10.15350/UK_6/11.9

Abstract

The article provides information on the importance of fiction in the military-patriotic education of youth.

Key words: military patriotism, education, literature, cinema, theater, fine arts.

Биз ҳарбий-ватанпарварлик тарбиясининг тамойиллари ҳақида сўз юритганимизда, бизнинг ихтиёримизда бўлган, инсонларнинг хиссиётлари ва онгига таъсир этишга аниқ йўналтирилган барча шакл ва усуллардан тўлиқ ва ижодий тарзда фойдаланишни назарда тутамиз. Ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси мавзуси ўзбек адабиётидан мустаҳкам ўрин олди ва унинг бугунги кундаги ривожидан давом этмоқда. Шуниси диққатга сазоворки, бир қатор ёзувчиларимиз ўз ижодларида ёшларнинг ҳарбий-ватанпарварлик тарбиясига катта аҳамият бермоқдалар. Шунинг учун ҳам кундан-кунга ҳарбий-ватанпарварлик мавзусидаги асарлар намуналари кўпайиб, уларнинг бадиий савиялари ҳам ошиб бормоқда. Ҳарбий-ватанпарварлик мавзусида чоп этилаётган нашрларнинг кўлами жуда ҳам кенгдир. Уруш ва меҳнат ҳақидаги янги асарлар ва мақолаларнинг аксарият қисми унинг муаллифларининг аниқ ифодаланган эътиқодлари, муаммоларга илмий ёндошганлик хусусиятлари билан ажралиб туради. Жасорат ва фидокорона меҳнатга чорловчи йўналишдаги асарлар мазмунлари, шунингдек муаллифларнинг, инсоннинг жангда ёки меҳнатдаги ҳаракатини ижтимоий моҳиятини чуқур ифодалаб бериш савиялари ошиб бормоқда. Ёшларнинг ҳарбий-ватанпарварлик тарбиясида асар муаллифлари ва қаҳрамонлари билан ўтказиладиган учрашувлар катта аҳамиятга эгадир. Чунки, улар ўзларининг ҳикоялари билан ўқувчиларга кучли руҳий таъсир кўрсата оладилар, бу эса учрашув қатнашчилари хотирасида узоқ вақтгача сақланиб қолади. Яхши ташкил этилган бундан учрашувларнинг ёшларга тарбиявий жиҳатдан таъсири ҳам юқори бўлади. Ёшларнинг ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси муаммолари республикамиз матбуоти, радиотелевиденияси, кино, театр ва тасвирий санъатларининг диққат эътиборидадир. Кино - ўқувчи ёшлар ўртасида энг оммавий санъат тури бўлиб ҳисобланади. Ҳалқимизнинг ўтмишида Ўзбекистон Республикаси озодлиги, мустақиллиги учун олиб борган курашларини бадиий ва маънавий жиҳатдан тушуниб етиш, ҳалқимиз тақдиридаги суронли йилларнинг буюк синовлари акс эттирилган воқеаларга чуқур назар ташлаш, уларнинг тарихий ривожланишидаги аҳамиятини, озодлик курашини олиб борган аجدодларимизнинг оммавий фидойиликларининг манбаларини фалсафий жиҳатдан мушоҳада қилиш, - бу ҳарбий-ватанпарварлик мавзусидаги фильмларнинг бош мақсадидир. Бундай фильмлар ўткир сюжетли, чуқур фалсафий маънога, шунингдек, саргузашт воқеаларга бой бўлса, улар ёшлар тарбиясида энг самарали воситалар бўлиб қолади. Энг яхши ҳарбий кинофильмларда жасурлик, қаҳрамонлик манбаларини бадиий жиҳатдан тадқиқот қилиш, Ватанга бўлган муҳаббат билан ифодаланади - бу руҳий калит ҳисобланиб, у шахснинг ички дунёсидаги энг чуқур кечинмаларнинг англашга имкон беради. Ҳарбий-ватанпарварлик мавзусидаги фильмлар, ёшларнинг маънавий эҳтиёжларига тўла жавоб беради, чунки уларда ёшларга хос булган саргузаштларга интилиш, ҳаётда ўзининг муносиб ўрнини эгаллаш ва фидойилик намуналари ҳикоя қилинади. Масалан, “Амир Темур”, “Генерал С.Рахимов”,

“Намоз Ботир” вабошқа фильмлар шулар қаторидандир.

Хозирги ўқувчилар кўпроқ ҳарбий ватанпарварлик мавзусидаги китобларни ўқишмоқдалар, кино ва театрларни томоша қилмоқдалар. Бундай асарларга бўлган қизиқиш маълум жихатдан, ўқувчиларнинг ўткир сюжетли саргузаштларни, ёрқин ва кучли қаҳрамонларни образини топишга бўлган истаклари билан тушунтирилади. Ҳарбий-ватанпарварлик ва ҳарбий-тарихий мавзудаги спектакллар, театр санъатининг ўзига хос бўлган ифода воситалари ёрдамида, спектаклда намоёиш қилинаётган даврнинг, миллий-озодлик ҳаракатининг суронли йиллари рухий ҳолатини томошабинлар диққатига етказиб беради, ўқувчи-томашабинга ўзини тарихий воқеаларнинг бевосита қатнашчиси сифатида ҳис қилишга имкон беради. Шунинг учун ҳозирги вақтдаги қаҳрамонона - ватанпарварлик мавзусидаги спектакллар, томошабинлар диққатига қаратилган рухий ҳис-ҳаяжонли мурожаатдан бошланади. Спектаклнинг бундай бошланиши, эга булган замонавий томошабинни қаҳрамонона ўтмиши чуқур ҳис қилишга уни ўша давр рухий ҳолатига киришиши ёрдам беради.

Тасвирий санъат ёшлар билан Ҳарбий ватанпарвар мавзусидаги суҳбатлар учун бой материалларга эгадир, чунки Ватанимиз тарихидаги шонли воқеалар, ҳалқимиз ва унинг алоҳида вакиллари томонидан қилинган буюк жасорат намуналари тасвирий санъатда ўз аксини топганлар. Бу буюк жасоратларга бағишланиб архитектура ва меъморчилик ёдгорликлари, ҳайкаллар қад ростлаган ва улар кейинги авлод санъаткорлари учун турли хил мавзудаги асарлар яратиш учун имкон яратган. Ўқитувчи тасвирий санъат асарларидан фойдаланиб ўқувчилар билан ҳарбий ватанпарварлик мавзусида суҳбатлар ўтказишда қуйидаги мақсадлар сари интилиши керак: 1. Ўқувчиларда ватанпарварлик туйғуларини, ватан ва ҳалқи тақдири унинг ҳам тақдири эканлигини англаш ва унинг ҳимоясига шайлиқ ҳисларини уйғотиш; 2. Бадий асарлар ўқувчилар хотирасида узоқ вақт мустаҳкам сақланиб қолинишига эришиш; Ҳарбий ватанпарварлик мавзусидаги суҳбатларда ҳеч қачон расмийчиликка йўл қўйилмаслиги керак. Акс ҳолда бундай ёндоқиш ўқувчиларда санъат асарларига бўлган муносабатгагина эмас, балки уларнинг дунёқарашлари шаклланишига ҳам салбий таъсир қўрсатиши мумкин. Юқорида айтганларидан шуни хулоса қилиш мумкинки, ўқитувчи бундай суҳбатларда фақат тарихий фактларнигина эмас, балки ҳар бир санъат турининг ўзига хос хусусиятларини, шунингдек, аниқ бир санъат асарини бадий жихатдан ҳаққоний баҳолашни ҳам билиши керак.

References

«Ватан ҳимояси-муқаддас бурч» Т. Ҳарбий нашриёт. 2000 й.